

FPP

BizNewz

January - May 2024

MANAGEMENT • INVESTMENT • ECONOMICS • ENTREPRENEURSHIP • TECHNOLOGY

USEFUL
INFORMATION
IN CHOOSING
ROBO-ADVISORY

Muscle

Memory!

Bunga Raya,
BUKAN BUNGA BIASA.

Gold

SECRET
OF DARTS

SAVING: 999 @ 916

AKU, DIA
NICU

SIRI 8

Publication Date
1 June 2024

PROSES PEMBUATAN SONGKET

Nor Hamiza Mohd Ghani

Fakulti Pengurusan dan Perniagaan, Universiti Teknologi MARA Cawangan
Terengganu, Malaysia.

Emel koresponden: norha825@uitm.edu.my

Tenunan songket merupakan salah satu seni tradisional yang masih diminati sehingga ke hari ini. Songket ialah kain yang ditenun secara tradisional menggunakan benang sutera atau kapas yang menghasilkan motif yang tersergam indah. Antara motif bunga yang digunakan dalam pembuatan songket adalah seperti motif tumbuh-tumbuhan, binatang, alam dan kuih. Manakala corak yang digunakan pula biasanya kaya dengan keindahan dan keunikan cita rasa budaya bangsa seperti corak susunan bunga penuh, susunan bunga tabur dan susunan bercorak (Noor, N.S., 2011).

Kain songket merupakan salah satu produk tradisional yang dapat menarik pelancong ke Terengganu dan pada masa yang sama merupakan sumber pendapatan bagi pengusaha songket yang melibatkan proses yang sangat teliti dan mahir (Yusof, Y., Yusof, M. R., & Ibrahim, Y., 2018). Berikut ialah gambaran umum tentang cara songket dibuat secara tradisional:

Langkah Pertama: Penyediaan Benang

Alat yang paling utama dalam pembuatan songket adalah benang. Terdapat beberapa jenis benang yang digunakan dalam pembuatan kain songket. Kain songket dihasilkan menggunakan benang yang diperbuat daripada sutera atau kapas manakala benang logam pula diperbuat daripada emas atau perak. Benang-benang ini perlu disediakan sebelum menganyam. Benang-benang ini dicelup untuk mendapatkan warna yang dikehendaki dan kemudian ditenun menjadi benang.

Langkah Kedua: Menyediakan Alat Tenun

Alat tenun kayu tradisional biasanya digunakan untuk menenun songket. Kek tenunan yang diperbuat daripada kayu merupakan mekanisme utama dalam pembuatan songket. Alat karat yang digunakan untuk mengangkat benang loseng atau warp tergantung di bahagian tengah kek. Untuk menghasilkan tenunan biasa, benang pakan (weft) perlu dilontarkan dari kiri ke kanan semasa benang diangkat secara bersilang. Selain itu, terdapat gigi jentera juga dikenali sebagai sikat, yang digunakan untuk merapatkan benang pakan (benang tenun) dan mengawal lebar bidang kain yang dibuat.

Langkah Ketiga: Menenun Kain Asas

Kebiasaannya, kain asas songket ditenun terlebih dahulu dengan menggunakan benang lilitan dan tenunan yang telah disediakan. Ini membina latar belakang di mana corak hiasan akan ditenun.

Langkah Keempat: Menambah Benang Logam (benang emas atau perak)

Setelah kain asas ditenun, benang emas atau perak ditambah kepada proses tenunan. Corak songket nampak lebih kompleks dan rumit apabila benang logam ini dimasukkan ke dalam benang tenunan. Untuk membentuk motif dan corak songket pada kain yang ditenun, beberapa benang loseng perlu diangkat dengan benang tambahan, juga dikenali sebagai 'butang.' Teknik tenunan pakan tambahan digunakan untuk menjadikan corak kain tenun lebih menarik dan bernilai.

Langkah Kelima: Sentuhan Akhir

Setelah tenunan selesai, kain songket diperiksa dengan teliti untuk memastikan ia tidak mempunyai sebarang kecacatan. Pada peringkat ini, sebarang benang longgar atau kesilapan corak boleh diperbetulkan. Kemudian, kain itu dipotong dari tenunan untuk mengeluarkan sisa dan saiz.

Langkah Keenam: Pemeriksaan dan Pembungkusan Akhir

Untuk memastikan kualiti dan ketukangan setiap fabrik songket yang siap akan menjalani pemeriksaan akhir. Kain songket kemudiannya dibungkus dan dijual atau digunakan dalam pakaian tradisional, pakaian upacara, atau barang hiasan.

Kain unik ini biasanya digunakan sebagai pakaian rasmi seperti gaun pengantin, pakaian untuk penari tradisional, dan jubah yang digunakan dalam upacara konvokesyen. Hingga ke hari ini, masih ramai penenun songket yang menghasilkan songket berkualiti dan mendapat permintaan yang tinggi oleh bangsawan, orang-orang terkemuka, dan menteri untuk digunakan dalam upacara khas atau rasmi. Songket telah berkembang menjadi produk pelancongan di Terengganu dan menjadi warisan berterusan sepanjang zaman. Antara kelengkapan penting yang perlu ada untuk menenun songket adalah seperti berikut:

1. Kek tenunan: Kek ini mempunyai empat (4) batang tiang yang menyerupai rangka rumah.
2. Papan duduk: Tempat duduk penenun terletak di bahagian hadapan kek.
3. Kayu sumbi: Ia digunakan untuk mengawal ketegangan kain di mana kedua-dua hujung kayu kecil ini diletakkan jarum. Saiz kayu kecil yang panjangnya 37 inci hingga 42 inci iaitu berdiameter sebesar jari kelingking bergantung kepada lebarnya kain yang hendak ditenun.
4. Tempat pemijak kaki.
5. Benang logam: Ia digunakan untuk membentuk corak atau bunga.
6. Kayu pasak: Ia digunakan untuk menggulung kain yang telah siap ditenun sebelum dipotong kepada helaian yang ditetapkan.
7. Alat karat: Fungsinya adalah untuk mengangkat benang loseng (warp).
8. Loseng: Kayu penggulung benang.

BizNewz 2024
Faculty of Business and Management
Universiti Teknologi MARA Cawangan Terengganu, Kampus Dungun
Sura Hujung, 23000 Dungun, Terengganu, MALAYSIA
Tel: +609-8400400
Fax: +609-8403777
Email: biznewzuitm@gmail.com